

Hovedinstruks til Hovedredningssentralen

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet med virkning fra 20. desember 2024.

Del A: Innledning

Instruksen er fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 3. Denne instruksen erstatter instruks til Hovedredningssentralen av 1. juli 2020.

Formålet med instruksen er å beskrive virksomhetens samfunnsoppdrag, samt å klargjøre myndighet og ansvarsdeling mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Hovedredningssentralen. Instruksen fastsetter videre departementets krav til virksomhetens interne styring og kontroll.

Instruksen er et supplement til *Reglement for økonomistyring i staten (Reglementet)* og *Bestemmelser om økonomistyring i staten (Bestemmelsene)*.

Del B1: Departementets myndighet og ansvar

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede administrative ansvaret for Hovedredningssentralen. Dette innebærer iht. *Bestemmelsene* pkt. 1.3 et ansvar for å påse at virksomheten har god styring og kontroll, og sørge for at styringsdialogen mellom departementet og virksomheten fungerer hensiktsmessig.

Departementet fastsetter overordnede mål og krav til virksomheten innenfor de rammer Stortinget fastsetter gjennom lov- og budsjettvedtak. Departementet stiller krav, og tildeler økonomisk ramme og fullmakter for Hovedredningssentralen gjennom et årlig tildelingsbrev og eventuelle supplerende tildelingsbrev. Virksomhetens resultater, styring og kontroll følges opp gjennom styringsdialogen, jf. nærmere omtale under del D nedenfor. Departementet har alminnelig instruksjonsmyndighet overfor Hovedredningssentralen. Departementet har også et samordningsansvar for krav som stilles til Hovedredningssentralen fra andre departementer og virksomheter i staten.

Del B2: Hovedredningssentralens myndighet og ansvar

Formål

Redningstjenesten utøves som et samvirke mellom offentlige virksomheter, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer. Hovedredningssentralens samfunnsoppdrag er å lede og koordinere alle typer redningsaksjoner (land-, sjø- og luftredningstjeneste), samt å forvalte driften av den offentlig organiserte redningshelikopter-tjenesten.

Organisering og ledelse av virksomheten

Hovedredningssentralen ledes av en direktør, som er tilsatt på åremål. Direktøren ansettes av Justis- og beredskapsdepartementet og stillingen er lokalisert til Bodø.

Ledelse og koordinering av redningsaksjonene skjer enten direkte fra Hovedredningssentralens avdelinger på Sola eller i Bodø, eller gjennom oppdrag til underlagte lokale redningssentraler. Hovedredningssentralen utgjør det øverste operative koordineringsnivået innen alle former for redningstjeneste.

Direktøren har som det framgår av organisasjonsplan for redningstjenesten ¹ansvar for den administrative ledelsen av de to redningssentralene, og for å samordne styringsdialogen med departementet. Politimestrene har ansvar for de operative funksjonene ved Hovedredningssentralen. Politimesteren med ansvar for Bodø har det operative ansvaret for Hovedredningssentralen Nord-Norge (HRS NN) og politimesteren med ansvar for Sola har det operative ansvaret for Hovedredningssentralen Sør-Norge (HRS SN), jf. instruksen til politimestrene.

Redningslederne koordinerer og leder redningsaksjoner etter fullmakt fra politimestrene, jf. punkt 2-5 i organisasjonsplanen. Når den sentrale redningsledelsen kalles inn, ledes denne av politimesteren. Andre oppgaver som tilligger funksjonen som leder av redningsledelsen, er evaluering av redningsaksjoner, godkjenning av operativt planverk og andre oppgaver som naturlig følger av operativ drift av redningssentralen.

Direktøren skal etablere en samarbeidsarena der direktøren og politimestrene sammen drøfter saker av betydning for redningstjenesten.

Direktøren delegeres oppgaven med å utarbeide nødvendige instruks for operativt personell i tråd med organisasjonsplanen.

Direktøren må løpende vurdere tilpasninger i organisasjonen for å sikre god og effektiv oppgaveløsning. Departementet skal varsles tidlig dersom Hovedredningssentralen utreder organisatoriske endringer av større omfang. Eventuell omlokalisering av virksomheten skal forelegges departementet².

Ansvarsområder og hovedoppgaver

Hovedredningssentralen skal, med kompetent personell, sørge for ledelse og koordinering av redningsaksjoner. Hovedredningssentralen har i tillegg et særlig pådriveransvar for å vedlikeholde og videreutvikle samvirke innen redningstjenesten mellom hendelsene. Dette betyr at Hovedredningssentralen har ansvaret for løpende og god kontakt med relevante samvirkepartnere og skal sørge for å bidra med et egnet kompetansenivå for ivaretagelse av denne rollen. Formålet med kontakten er å:

- fremme læring og utvikling mellom hendelser
- håndtere rapportering og avvik som måtte oppstå

¹ Organisasjonsplan for redningstjenesten, fastsatt ved kgl.res. 6. desember 2019 nr. 1740. Det vises også til instruks for politimesteren, som gir nærmere mandat og retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten.

² Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor sist endret 13. januar 2017.

- tilrettelegge for gode planprosesser og harmonisert redningsplanverk på tvers av organisasjoner, etater og ulike nivåer i redningstjenesten
- ta initiativ til redningsfaglig utvikling når det er påkrevet som følge av erfaringer Hovedredningssentralen og øvrige aktører i redningstjenesten har, teknologisk utvikling eller andre forhold
- bidra til å utvikle/innføre felles digitale verktøy i redningstjenesten som fremmer samvirke, effektiv redningstjeneste og læring.
- jevnlig avholde og delta i internasjonale og nasjonale redningsøvelser. Øvelsene skal bidra til å utvikle kvaliteten på tjenesten og samvirket mellom aktørene i redningstjenesten.

Hovedredningssentralen har en nøkkelrolle i å legge til rette for det samarbeidet som må være på plass mellom hendelsene for å sikre at de ulike aktørene har nødvendige forutsetninger for å samvirke på en trygg og effektiv måte i en hendelse. I tillegg leder Hovedredningssentralen Nasjonalt Redningsfaglig Råd (NRR) som har et mandat knyttet til faglig utvikling, rådgivning og standardisering gitt av Justis- og beredskapsdepartementet. Hovedredningssentralen skal arbeide for systematisk videreutvikling av redningstjenesten gjennom Nasjonalt Redningsfaglig Råd.

Forvaltning av redningshelikoptertjenesten

Hovedredningssentralen skal ivareta fag- og budsjettansvaret for redningshelikoptertjenesten og følge opp denne på en hensiktsmessig måte. Hovedredningssentralen skal sikre samvirke og god utnyttelse av redningshelikoptrene, og ivareta dialogen mellom alle berørte parter i redningshelikoptertjenesten.

Internasjonale avtaler mv.

Hovedredningssentralen skal på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet bidra til den internasjonale utviklingen av redningstjenesten, herunder oppfølging av internasjonale avtaler om redningsarbeid. Hovedredningssentralen skal sørge for at nasjonalt planverk i redningstjenesten er i tråd med internasjonalt regelverk, og den internasjonale aeronautiske og maritime SAR-manualen (IAMSAR-manualene).

I tillegg til organisasjonsplanen for redningstjenesten er sjø- og luftredningstjenesten regulert gjennom internasjonale overenskomster som Norge er part i, blant annet SAR-konvensjonen (International Convention on Maritime Search and Rescue, 1979) og ICAO-konvensjonen (Convention on International Civil Aviation, 1944) med etterfølgende endringer.

Hovedredningssentralen er en del av de norske delegasjonene i International Maritime Organization (IMO), ledet av Sjøfartsdirektoratet, og International Civil Aviation Organization (ICAO), ledet av Luftfartstilsynet. Hovedredningssentralen skal fremme Norges syn på redningsfaglige spørsmål i disse foraene.

Hovedredningssentralen er det formelle søk- og redningsorganet i flere bi- og multilaterale redningsavtaler som Norge er tilsluttet, blant annet i avtalen om søk og redning i forbindelse med luft- og sjøfart i Arktis.

Hovedredningssentralen representerer sammen med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap Norge i det nordiske samarbeidet om samfunnssikkerhet.

Hovedredningssentralen skal ivareta det formelle ansvaret som Norwegian Mission Control Center (NMCC) har i det globale systemet for mottak og formidling av signaler fra nødpeilesendere, COSPAS-SARSAT. Hovedredningssentralen skal ivareta det spesielle ansvaret som NMCC har angående oppfølging av signaler fra nødpeilesendere som er registrert i de nordiske landene inkludert Grønland og Polen samt de baltiske landene Estland, Latvia og Litauen.

Hovedredningssentralen mottar nødmeldinger både innenfor og utenfor eget ansvarsområde gjennom satellittsystemet INMARSAT-systemet og/eller IRIDIUM. Disse nødmeldingene skal håndteres i tråd med internasjonale avtaler, planverk og konvensjoner.

Hovedredningssentralen er nasjonal mottaker av alarmer fra Ship Security Alert System (SSAS) fra NIS/NOR-registrerte skip både innenfor og utenfor eget ansvarsområde og skal håndtere disse i tråd med gjeldende prosedyrer.

Skogbrannhelikopterberedskapen administreres av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Brann- og redningsvesen anmoder om bistand via 110-sentral til Hovedredningssentralen som gir initiell innsatsordre på vegne av DSB.

Hovedredningssentralen skal bidra i arbeidet med å oppdatere sivilt beredskapssystem (SBS) innenfor eget ansvarsområde.

Virkeområde

Virkeområdet til Hovedredningssentralen, avdeling Sør-Norge, omfatter havområdene sør for 65. nordlige breddegrad samt landområdet sør for Nordland fylke. Virkeområdet til Hovedredningssentralen, avdeling Nord-Norge, omfatter havområdene nord for 65. nordlige breddegrad samt landområdet nord for Trøndelag fylke. Direktøren beslutter inndelingen av virkeområdet i samråd med Redningsledelsen.

Tilknytningsform og avgrensninger

Hovedredningssentralen er et ordinært statlig forvaltningsorgan (bruttobudsjettet virksomhet) underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

Hovedredningssentralen har en rådgivende funksjon overfor Justis- og beredskapsdepartementet på virksomhetens fagområde og skal gi departementet bistand i henhold til de frister departementet setter. Videre skal Hovedredningssentralen ha oversikt over og informere departementet om saker av faglig betydning eller prinsipiell interesse. Hovedredningssentralens mål fremgår av de årlige tildelingsbrevene.

Hovedredningssentralen skal forvalte gjeldende regelverk innenfor sine fagområder, informere og veilede publikum og virksomhetens brukere.

Direkte kontakt med folkevalgte organer skal som hovedregel avklares med Justis- og beredskapsdepartementet.

Hovedredningssentralen har ikke egen forhandlingsfullmakt. Lokale lønnsforhandlinger og endring av lønn forhandles av Justis- og beredskapsdepartementet.

Lover og forskrifter som gir rammer for virksomheten

Hovedredningssentralens virksomhet er regulert i en rekke lover, samt Stortingets vedtak. Dette gjelder blant annet Organisasjonsplan for redningstjenesten, fastsatt ved kgl.res. 6. desember 2019 nr. 1740 med hjemmel i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 27. Denne regulerer redningstjenestens organisering og rutiner for samarbeid, ledelse, koordinering, ansvar og oppgaver.

Hovedredningssentralen skal holde seg fortløpende oppdatert om regelverksendringer og prinsipputtalelser fra departementet om gjeldende regelverk, og har et selvstendig ansvar for å fange opp behov for praksis- og regelverksendringer.

Delegering av oppgaver, myndighet og virkemidler

Tilsyn

Hovedredningssentralen skal jevnlig føre tilsyn med lokale redningssentraler, som et minimum hvert tredje år. Tilsynene skal bidra til mer effektiv ledelse og koordinering av redningsaksjoner, samt bidra til økt kunnskap om roller, ansvar og myndighet i lokal redningssentral (LRS) og redningstjenesten generelt. Hovedredningssentralen skal rapportere til redningsledelsen om eventuelle alvorlige avvik i samarbeidet mellom LRS og Hovedredningssentralen.

Økonomiske virkemidler

Refusjon av utgifter

Retningslinjer for refusjon av utgifter mv. i forbindelse med redningsaksjoner er fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet.

Tilskudd

Hovedredningssentralen forvalter tre tilskuddsordninger:

- Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner i redningstjenesten
- Tilskuddsordningen for nød- og sikkerhetstjenester
- Tilskuddsordningen for Redningsselskapet.

Forvaltningen av tilskuddsordningene skal følge Bestemmelsene og være i tråd med den enkelte tilskuddsordningens forskrift.

Hovedredningssentralen skal utarbeide forslag til fordeling av tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten og sende dette til Justis- og beredskapsdepartementet innen utgangen av januar. Når departementets tilbakemelding foreligger, kan tilskuddene utbetales.

Hovedredningssentralen skal rapportere om tilskuddsordningene i årsrapporten og sørge for at tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner i redningstjenesten publiseres på tilskudd.no.

Andre virkemidler

Hovedredningssentralen skal sørge for at Luftforsvaret blir gjort kjent med gjeldende budsjetttramme gjennom et årlig brev og eventuelle supplerende brev (med kopi til Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet), jf. vedlegg til hovedinstruks.

Kontakt og samarbeid med andre virksomheter og aktører

For at Hovedredningssentralen skal nå sine mål og løse sitt samfunnsoppdrag er samarbeid med andre aktører og virksomheter en forutsetning. Dette gjelder både i og utenfor sektor.

Del C: Hovedredningssentralens interne styring

Virksomhetens interne ledelsesstruktur og fullmakter internt

Direktøren har ansvar for den administrative ledelsen av Hovedredningssentralen, og har ansvaret for resultatene innenfor de fastsatte rammene for virksomheten, og innenfor de budsjettfullmakter, mål og resultatkrav som er gitt i tildelingsbrevet. Direktøren skal styre virksomheten iht. *Bestemmelsene* pkt. 2.2, og har ansvaret for at virksomheten har god intern styring og kontroll.

Direktøren skal fastsette retningslinjer for videredelegering av budsjett disponeringsmyndighet og utføring av attestasjon, jf. *Bestemmelsene* punkt 2.5.2. Utgifter for Direktøren skal godkjennes av en avdelingsdirektør.

Virksomhetens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Direktøren skal planlegge slik at virksomheten når de mål og krav som er satt, og foreta prioriteringer iht. vurderinger av risiko og vesentlighet. Planene skal ha både ettårig og flerårig perspektiv, dokumenteres i interne styringsdokumenter, og følges opp og revideres jevnlig.

Hovedredningssentralen skal gjennomføre løpende resultatmålinger og evalueringer for å følge opp mål oppnåelse, ressursbruk, samt omfang og kvalitet i virksomhetens leveranser. Resultatoppnåelsen på alle sentrale ansvarsområder skal dokumenteres. Hovedredningssentralen skal videre utarbeide informasjon som muliggjør vurderinger av kostnads- og formålseffektivitet.

Virksomhetens interne styring og kontroll

Hovedredningssentralens interne styring og kontroll skal være tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Internkontrollen skal gi rimelig grad av sikkerhet for at Hovedredningssentralen har målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler overholdes, jf. *Bestemmelsene* pkt. 2.4. Internkontrollen skal videre legge til rette for læring og forbedring, og sikre at virksomheten utvikles.

Dette forutsetter at direktøren etablerer et godt styrings- og kontrollmiljø med tydelig fordeling av ansvar og myndighet, hensiktsmessig organisasjonsstruktur, riktig kompetanse-sammensetning og gode systemer for informasjon og kommunikasjon. Direktøren skal videre, med utgangspunkt i de etiske retningslinjene for statstjenesten, stille krav til og sørge for en høy etisk standard blant Hovedredningssentralens medarbeidere, og således forebygge misligheter og økonomisk kriminalitet. Direktøren må vurdere behovet for egne etiske retningslinjer tilpasset virksomhetens behov og samfunnsoppdrag.

Hovedredningssentralens interne styring og kontroll skal videre sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlige beslutningsgrunnlag. Direktøren skal etablere interne systemer og rutiner for planlegging, budsjettering, oppfølging og rapportering. Etablert

internkontroll skal dokumenteres. Direktøren skal fastsette en intern hovedinstruks samt retningslinjer og rutiner. Utforming og omfang på styringsdokumenter og dokumentasjon av at internkontrollen etterleves skal baseres på en vurdering av risiko og vesentlighet.

Direktøren må vurdere risiko og sårbarhet for hele virksomhetens ansvarsområde, analysere og vurdere hvordan påvist risiko skal håndteres for å sikre måloppnåelsen. Risikovurderinger og oppfølging av risiko skal være en integrert del av systemet for styring og kontroll. Risikovurderinger og utviklingen i risiko vil være tema i styringsdialogen med departementet.

Hovedredningssentralen skal ha god sikkerhet, beredskap og evne til krisehåndtering, med nødvendige beredskapsplaner og årlige øvelser.

Merknader fra Riksrevisjonen skal ha høy prioritet. Hovedredningssentralen skal utvikle en konkret plan for oppfølging av eventuelle feil og mangler som er pekt på av Riksrevisjonen. Oppfølgingsplanen skal være tema i styringsdialogen og omtales i årsrapporten.

Virksomhetsleder skal identifisere kunnskapsbehov og gjennom systematisk bruk av FoU bidra til å bygge opp et solid kunnskapsgrunnlag for å forvalte og utvikle sine ansvarsområder.

Hovedredningssentralen skal bruke evalueringer systematisk som en del av virksomhetsstyringen.

Andre føringer

Hovedredningssentralen skal både på eget initiativ og etter bestilling fra departementet levere innspill til departementets faglige arbeid og politikkutvikling. Dette omfatter også innspill til arbeidet med statsbudsjettet iht. de frister departementet fastsetter.

Direktøren skal varsle departementet umiddelbart dersom det oppstår kritisk risiko eller alvorlig svikt i resultatoppnåelsen, eller ved hendelser som kan medføre politisk og/eller større medieoppmærksomhet.

Økonomisystem, regnskapsføring og -rapportering

Hovedredningssentralen skal følge felles standarder og systemer for budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling i staten, jf. *Bestemmelsene* kap. 3. Virksomhetsregnskapet skal gi grunnlag for kontroll med disponeringen av gitte bevilgninger og grunnlag for analyser av virksomhetens aktiviteter.

Hovedredningssentralen skal benytte gjeldende standard kontoplan fastsatt av Finansdepartementet. Regnskapet skal føres etter de statlige regnskapsstandardene (periodiseringsprinsippet/SRS), jf. punkt 3.3.2 i *Bestemmelsene*.

Hovedredningssentralen skal rapportere regnskapsopplysninger til statsregnskapet i tråd med gjeldende prinsipper, rutiner og frister.

Årsregnskapet med noter skal utarbeides iht. *Bestemmelsene* punkt 3.4 og inngå som en del av årsrapporten.

Hovedredningssentralen skal utarbeide rutiner eller retningslinjer for virksomhetens behandling og kontroll av tilskuddsordninger og refusjonsordninger.

Del D: Styringsdialog

Den årlige styringsdialogen mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Hovedredningssentralen er forankret i Prop.1 S og Stortingets behandling av denne. Styringsdialogen består av styringsdokumenter, rapporter, møter og annen dialog av styringskarakter mellom departementet og virksomheten.

Følgende dokumenter er de mest sentrale i styringsdialogen:

- Departementets hovedinstruks til virksomheten
- Departementets årlige tildelingsbrev til virksomheten
- Supplerende tildelingsbrev i løpet av året
- Periodiske rapporteringer
- Årsrapport og årsregnskap
- Referater fra etatsstyringsmøter og særmøter i styringsdialogen.

Antallet etatsstyringsmøter gjennom året vil bli fastsatt på bakgrunn av risiko- og vesentlighetsbetraktninger samt virksomhetens egenart. Oversikt over faste etatsstyringsmøter vil framgå av styringskalenderen i det årlige tildelingsbrevet. Når saker krever oppfølging utover det som kan tas opp i forbindelse med de faste etatsstyringsmøtene, kan det etter behov avholdes særmøter i styringsdialogen. Departementet fører referat fra alle møter som inngår i styringsdialogen. Virksomhetsleder skal delta på de faste møtene i styringsdialogen. Unntak skal være avklart med departementet på forhånd.

Alle styringsdokumenter, herunder instruks til virksomheten og tildelingsbrev, vil utformes i dialog med virksomheten. Beslutninger og føringer skal formaliseres skriftlig i styringsdialogen.

Hovedredningssentralen skal orientere departementet om saker som kan være av interesse for departementet fra Riksrevisjonen, Sivilombudsmannen og eventuelle andre tilsynsorgan.

Det vil årlig avholdes en medarbeidersamtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og direktøren for Hovedredningssentralen.

Rapportering til departementet

Periodevis rapportering (tertial-/kvartalsrapporter)

Periodevis rapportering skal, i tillegg til utvikling på styringsparametere og oppdrag med fastsatt rapporteringsfrist, ha fokus på eventuelle avvik og risiko for manglende måloppnåelse. Dersom virksomheten avviker fra kravene departementet har stilt i hovedinstruksen, skal dette også redegjøres for.

Årsrapport

Årsrapporten skal utformes iht. kravene i *Bestemmelsen*es punkt 1.6.1, 2.3.3 og 3.4, samt rundskriv R-115 fra Finansdepartementet om statlige virksomheters avleggelse av årsregnskap.

Hovedredningssentralen skal i årsrapporten gi sin vurdering av måloppnåelse, resultater og administrative og andre forhold som er omtalt i tildelingsbrevet. Dersom fastsatte mål ikke nås, skal Hovedredningssentralen drøfte årsakene til dette i årsrapporten.

Årsrapporten skal suppleres med informasjon om Hovedredningssentralens interne mål eller indikatorer fra virksomhetens interne styringssystemer som ikke er omtalt i tildelingsbrevet, dersom dette er nødvendig for å gi et dekkende bilde av virksomhetens resultater og gi departementet grunnlag for å vurdere måloppnåelse og ressursbruk.

Øvrige rapporteringskrav for det enkelte budsjettår formidles i de årlige tildelingsbrevene. Års- og tertialrapporter skal sendes til Justis- og beredskapsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen.